

SDP-ov PLAN POVEĆANJA MIROVINA ZA DOSTOJANSTVEN ŽIVOT UMIROVLJENIKA

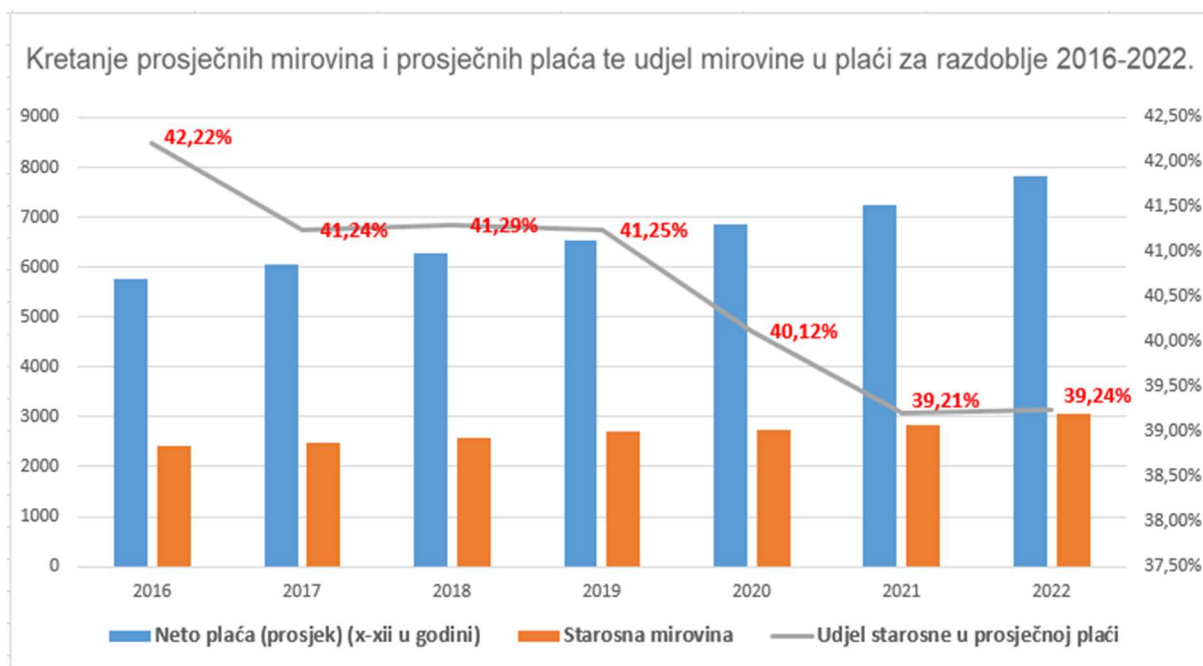
Polazišta

Temeljem relevantnih podataka, nejednakost je u Hrvatskoj u stalnom porastu što ugrožava dostojanstven život građana, a posebno osoba s nižim prihodima, a posebno umirovljenika. Na porast nejednakosti posebno utječe inflacija, koja je posljednjih godina dodatno smanjila kupovnu moć umirovljenika, dovodeći mnoge **umirovljenike u rizik od siromaštva**.

Usporedba rasta mirovina i plaća, s jedne strane, u odnosu na rast profita i prihoda države, s druge strane, pokazuje da u osam godina HDZ-ove vladavine imamo nedopustivi poremećaj u raspodjeli na štetu umirovljenika i radnika. SDP će riješiti tu očitu neravnotežu. Potrebno je uravnotežiti rast plaća, mirovina i profita kako bi se osigurala socijalna pravda i ekonomska stabilnost jer nepravedna i neodrživa raspodjela u društvu vodi k stalnom pogoršanju položaja umirovljenika.

HDZ-ova Vlada se pokušava hvaliti redovnim usklađivanjem mirovina iz kolovoza 2023. od 8,42%, a pri tome ne govori da je to usklađenje direktna posljedica inflatornog udara na standard građana i, u stvari, da samo kaska i nedovoljno kompenzira ono što su umirovljenici prethodno izgubili.

Iako je HDZ u kampanji „Vjerodostojno“ 2016. umirovljenicima obećao dizati mirovine prema 60% iznosa plaće, iz podataka je jasno vidljivo da ne samo da se omjer nije približio brojci od 60%, već je smanjen u odnosu na onaj koji je bio za vrijeme prethodne SDP-ove Vlade (sa 42,22% na svega 39,24%).

Prosječna mirovina je već godinama zacementirana na oko 40%, pa čak i manje od 40% udjela u prosječnoj plaći i tako će ostati i nakon aktualnog usklađenja. No, kad se uzme u obzir enormni rast cijena hrane, režija, lijekova, potpuno je jasno da redovno usklađenje mirovina ne može i neće donijeti pravo olakšanje umirovljenicima, već će i dalje morati brojati svaki cent.

Stoga je jedna od glavnih **zadaca buduće SDP-ove Vlade osigurati dostojanstven život svih građana, a posebno umirovljenika** što ćemo, između ostalog, ostvariti značajnim povećanjem mirovina i posebnom brigom za starije osobe.

Sljedeći podaci jasno pokazuju koliki utjecaj inflacija ima na svakodnevni život naših sugrađana:

- cijene su od 2021. rasle u prosjeku 25%,

- cijene hrane i više od toga, 35%, a neki artikli neophodni za život mnogo više,

- za najranjiviji dio starije populacije (koji većinu prihoda troši na hranu) stvarna inflacija je daleko veća od one „statističke“ i predstavlja ogroman udar na njihov životni standard.

U tom kontekstu, zbog svoje specifične strukture potrošnje, u kojoj hrana i režije igraju značajniju ulogu, **umirovljenici su najveće žrtve inflacije** jer je tzv. „**umirovljenička inflacija**“ **značajno iznad prosječne**. Kontinuirano pada i odnos prosječne mirovine i prosječne plaće, a postojeća formula za usklađivanje postaje neodrživa.

Sukladno standardu kupovne moći, četvrta smo najlošija zemlja u EU, a u riziku siromaštva u Hrvatskoj je gotovo 33% osoba starijih od 65 godina. Prosječna starosna mirovina u Hrvatskoj je prije COVID krize i vala inflacije bila pri dnu zemalja EU, a iza nas su tek Litva, Latvija i Bugarska. Inflacija je u zadnje tri godine dodatno smanjila kupovnu moć mirovina, a veliki broj umirovljenika dodatno dovela u rizik od siromaštva.

Posljednji podaci Državnog zavoda za statistiku i Eurostata, za kolovoz 2023., pokazuju da je **stopa inflacije na godišnjoj razini porasla prvi put nakon osam mjeseci pada i da su potrošačke cijene u Hrvatskoj bile 8,5 % više** u odnosu na isti lanjski mjesec. Posebno brine što **u Hrvatskoj i dalje dramatično rastu cijene hrane i pića, što znači da je standard siromašnijih kućanstava i umirovljenika pod najtežim udarom**. Zabrinjavajuće je da se u javnom prostoru zanemaruje činjenica da **socijalne posljedice ovakvog produženog trajanja inflacije mogu biti teške i dugoročne**, posebno za najranjivije društvene skupine.

U zadnjih godinu dana **inflacija u Hrvatskoj raste i zbog neopravdanog rasta profitnih marži**, jer su mnogi u Hrvatskoj iskoristili ovu situaciju za neopravdano dizanje cijena, što HDZ-ova Vlada ne zna ili ne želi zaustaviti. Građani su i dalje gubitnici, a najviše opet oni socijalno najugroženiji među kojima je i najveći broj umirovljenika.

Naši ciljevi

- Povećanjem mirovina osigurati dostojanstven život umirovljenika, podići njihov standard, ekonomsku sigurnost i kupovnu moć;
- Kako bi se smanjila nejednakost u društvu, osigurati dodatan rast najmanjih mirovina;
- Osigurati trajnost predloženog rješenja, koja neće ovisiti o „dobroj volji“ pojedine vlade niti o potrebi skupljanja poena za izbore;
- Osigurati stabilnost te financijsku i socijalnu održivost mirovinskog sustava;
- Osigurati socijalnu otpornost mirovinskog sustava na buduće krize te osigurati mehanizme za efikasnije praćenje rasta plaća i/ili inflacije;
- Sanirati posljedica krize i inflacije, ali i posljedice sustavnog zanemarivanja umirovljenika u proteklih nekoliko godina.

Mjere - kako to mislimo ostvariti?

SDP će tijekom mandata, u periodu od četiri godine, **prosječnu starosnu mirovinu povećati s manje od 500 na 750 eura**, tj. iznosit će više od 5.500 kuna.

Model provedbe sastoji se od dva elementa:

- (1) promjena formule „**Usklađenja**“
- (2) uvođenja „**Trajnog dodatka**“.

Element promjene formule usklađenja provest će se na način da se u 100%-tnom iznosu uvažava povoljniji faktor između rasta bruto plaća i rasta cijena, umjesto dosadašnjeg omjera 70% prema 30%, koji je prijedlog SDP već uputio u saborsku proceduru. Za ilustraciju, da je takva formula usklađivanja bila primijenjena zadnjih 7 godina, danas bi u prosjeku umirovljenici primali iznos jedne i pol mirovine više na godišnjoj razini, a odnos prosječne mirovine i prosječne plaće bio bi preko 45%.

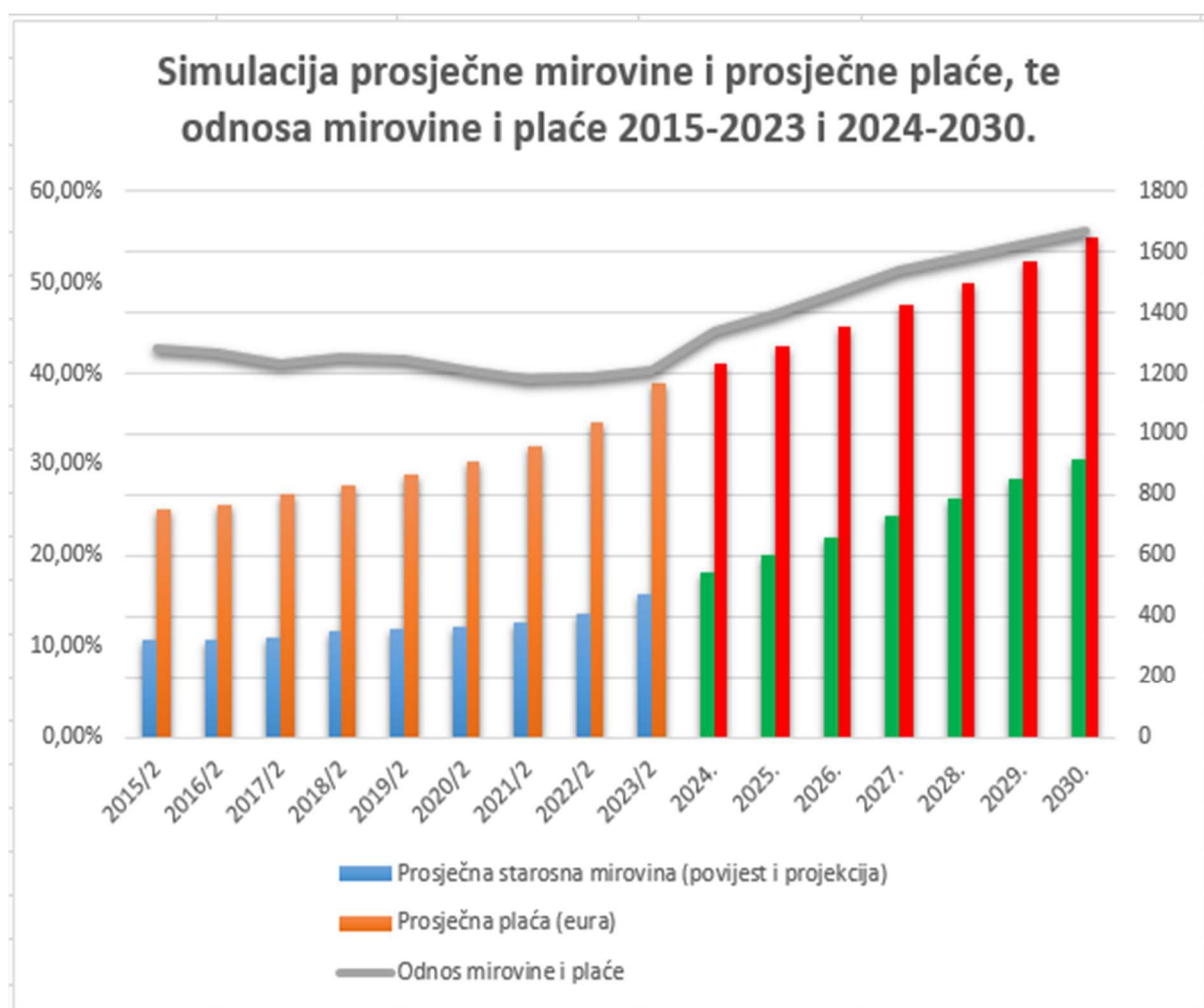
Element **trajnog dodatka predstavlja trajno povećanje** koje SDP planira sukcesivno implementirati u periodu od najmanje četiri godine na način da se **10%-tno povećanje napravi odmah**, u prvoj godini mandata, a povećanje od **po pet posto u drugoj, trećoj i četvrtoj godini**. Pri tome, povećanje ne bi bilo linearno već bi se **u većem postotku odnosilo na mirovine koje su ispod prosjeka**, što samim redovnim usklađenjem nije moguće.

Povećanje prosječne starosne mirovine bi već u prvoj godini mandata iznosilo oko 75 eura, dok će na kraju četvrte godine mandata (2027. godine) prosječna mirovina narasti za 250 eura i iznositi gotovo 750 eura (više od 5.500 kuna), odnosno preko 50% prosječne plaće¹. Nastavkom provođenja ovoga programa, odnos prosječne starosne mirovine i prosječne plaće bi se do 2030. godine (u skladu s fiskalnim mogućnostima) mogao podići na razinu s nama usporedivim EU članicama (npr. u Sloveniji je ovaj omjer oko 57%).

¹ Izračun se temelji na procjeni rasta BDP-a i inflacije objavljenima od strane institucija poput HNB-a ili Svjetske banke te pretpostavlja prosječno usklađenje po novoj formuli od 5% na godišnjoj razini te trajni dodatak u iznosu od 10% u prvoj godini mandata te po 5% u drugoj, trećoj i četvrtoj.

Cilj SDP-ovog modela je povećati sve mirovine, s time da će manje mirovine rasti više, dok je planirano povećanje manje za najveće mirovine, poput, primjerice, bivših saborskih zastupnika i ostalih u najvišem rangu mirovina.

Predložena dinamika vodi računa o fiskalnoj održivosti mjere. S aktivirana oba elementa povećanja (usklađenje i trajni dodatak), **ukupan izdatak za mirovine do 2027. godine bi se uvećao za dva postotna poena BDP-a**, na način da se izdvajanje sa sadašnjih oko 11% BDP-a **povećava na 13%, što nas dovodi na razinu prosjeka EU-a**, a u prvoj godini provedbe bi za ovu svrhu trebalo osigurati oko 750 milijuna eura, što je proračunski održivo.

Zaključno

Zadaća države je da osigura dostojanstven život svih građana i da ne gleda olako na činjenicu da sve veći broj naših sugrađana živi ispod razine siromaštva.

Povećanje mirovina nije samo ekonomska obaveza, to je jasna moralna dužnost prema umirovljenicima, ljudima koji su svojim radom doprinijeli razvoju društva. Socijalna pravda, kao jedna od ustavnih vrednota, ne može se ostvariti dok se ne osigura dostojanstven život umirovljenika uz značajno povećanje mirovina i njihovog standarda.

S obzirom koliko su naši umirovljenici u lošijem položaju od umirovljenika u EU, SDP inzistira na konkretnom, sustavnom i trajnom rješenju, koje će osigurati da se našim roditeljima, bakama i djedovima **vрати dostojanstvo života** u državi koju su pomagali graditi.

SDP-ovo rješenje je bolje od HDZ-ovog prijedloga 13. mirovine jer trajno podiže osnovicu mirovine i u konačnom iznosu jamči veću mirovinu za sve sadašnje i buduće umirovljenike, vodeći računa da mirovinski sustav bude kratkoročno i dugoročno financijski i socijalno održiv.

Umirovljenici kroz SDP-ov prijedlog sustavnog i trajnog povećanja mirovina nisu i neće biti ovisni o dobroj volji vladajućih i dodjeli jednokratnih i povremenih dodataka koji se pojavljuju baš kada je to vladajućima u interesu.

Naravno, SDP neće stati na ovom prijedlogu. U vremenu koje je pred nama nastavit ćemo raditi na cjelovitoj reformi mirovinskog sustava, kao svojevrsnom trećem elementu podizanja standarda umirovljenika u Hrvatskoj. Iako je pitanje trajnog povećanja visine mirovine do razine koja će osigurati dostojanstven život umirovljenika prioritet, SDP će se nastaviti baviti i drugim sastavnicama mirovinskog sustava i položaja starijih osoba, poput pitanja domova, penalizacije umirovljenika ili statusa umirovljenika koji primaju obiteljske mirovine, jer jedino na takav način možemo osigurati naš najvažniji cilj – dostojanstvene mirovine za dostojanstven život!